

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ**

«Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы 1 һәм 3 өлешләре белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.С. Рәхмәтуллина шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2019 елның 30 октябре

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснәтдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Г.С. Рәхмәтуллина шикаятен алдан өйрәнгән судья Л.В. Кузьмина бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Г.С. Рәхмәтуллина «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының (алга таба шулай ук — Татарстан Республикасы Законы) 3 статьясындагы 1 һәм 3 өлешләре белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәжәгать итте.

Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы дәгъва белдерелә торган нигезләмәләрдә Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советы һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләре билгеләнгән.

Шикаятынан һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәҗәгать итүче «“Черек ҝүл” шәһәр бакчасы, XIX гасыр башы» тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә урнашкан жир кишәрлегенең 1/2 өлешенең һәм әлеге жир кишәрлегендә урнашкан жәмәгать бәдрәфе бинасының 1/2 өлешенең милекчесе булып тора. Күрсәтелгән бинаның жәмәгать туклануы объекты итеп үзгәртелүенә бәйле рәвештә, жир кишәрлегенең рәхсәт ителгән файдалану төрен үзгәрту максатында ул Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының Архитектура һәм шәһәр төзелеше идарәсенә, шулай ук Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Башкарма комитетына һәм Татарстан Республикасы Мәдәният министрлығына мөрәҗәгать иткән. Югарыда аталған органнарның аның мөрәҗәгатьләренә жавапларында «“Черек ҝүл” шәһәр бакчасы, XIX гасыр башы» тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрендә урнашкан жәмәгать бәдрәфе бинасын реконструкцияләу бары тик аны саклау буенча башкарыла торган эшләр кысаларында Татарстан Республикасы Мәдәният министрлығының язма бирeme һәм рәхсәте нигезендә генә мөмкин дип билгеләп үтелә. Дәүләт тарихи-мәдәни экспертизының үңай бәяләмәсен алган проект документларын күрсәтелгән Министрлык белән килештерү нигезендә язмача рәхсәт бирелә. Мәдәни мирас объектыннан заманча файдалану өчен реставрация һәм жайлаштыру эшләрен башкару буенча проект документларында файдалануның рәхсәт ителгән тиешле төре белән жәмәгать бәдрәфе бинасын ремонтлау каралган.

Гражданка Г.С. Рәхмәтуллина Татарстан Республикасы Законының дәгъва белдерелә торган З статьясындагы З өлеше мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендә тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимын билгеләүне Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләренә кертми дип ассызыклый. Шуның белән бергә, Татарстан Республикасы Законының З статьясындагы 1 өлешенең 1 пункты нигезендә мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге мөнәсәбәтләрне

законнар белән жайга салу Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкаләтләренә кертелгән. Мөрәҗәгать итүче тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимын билгеләү мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге мәнәсәбәтләрне жайга салу булып тора һәм, димәк, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкаләтләренә керә дип саный. Казан шәһәрендә урнашкан тәбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалану режимын Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каары белән раслау, аның фикеренчә, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләрен чикләү өлешендә дәгъва белдерелә торган нигезләмәләрдә билгесезлек булуны күрсәтә.

Шуңа бәйле рәвештә ул, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каарларын кабул итү һәм аларга үзгәрешләр керту процедурасыннан аермалы буларак, закон актларын кабул итү һәм аларга үзгәрешләр кертуңең маxsus процедурасы закон дәрәҗәсендә тиешле мәсьәләләрне жайга салганда гражданнарның хокукый яклангылышы дәрәҗәсен арттыра дип билгеләп үтә. Бу, аның фикеренчә, сайлаучылар ышанычына һәм аерым статуска ия булган затлар тарафыннан законнар кабул итүнең гавами характеры белән бәйле.

Шулай итеп, гражданка Г.С. Рәхмәтулина Татарстан Республикасы Законының шикаять белдерелә торган нормалары аның конституциячел хокукларын боза һәм хокукый билгеләнешнең конституциячел принцибына туры килми дип саный, шуңа бәйле рәвештә ул «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы 1 һәм 3 өлешләрен Татарстан Республикасы Конституциясенең 18 (1 өлеш), 19 (1 өлеш), 28 (1 һәм 2 өлешләр), 29 (1 өлеш), 49 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләрен) саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге мәнәсәбәтләрне «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни

ядкәрләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба шулай ук — Федераль закон) җайга сала. Курсәтелгән Федераль законның 9.2 статьясы нигезендә мәдәни мирас объектларын саклау, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиите органнарының вәкаләтләренә, шул исәптән, Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиите органнары вәкаләтләре карамагындагы Россия Федерациясе субъектына кагылышлы законнар һәм башка төр норматив-хокукий актлар кабул итү һәм аларның үтәлешен контролльдә тоту, шулай ук әлеге Федераль законда һәм башка федераль законнарда, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары законнарында каралган башка вәкаләтләр кертелгән.

Федераль закон нигезләмәләрен үтәү йөзеннән Татарстан Республикасында Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкәрләрен) саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге мәсьәләләр Татарстан Республикасында дәгъва белдерелә торган Республикасы Законы белән җайга салынган, аның белән дәгъва белдерелә торган нормаларда мәдәни мирас объектларын саклау, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советы һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтләре билгеләнгән. Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан төбәк (республика) яки жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен раслау, саклау һәм алардан файдалану режимын раслау буенча вәкаләтләр «Казан шәһәрендә урнашкан төбәк (республика) әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм алардан файдалану режимын раслау турында» 2013 елның 18 апрелендәге 266 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каары кабул ителгән вакытка гамәлдә булган Татарстан Республикасы Законының 25 статьясындагы 3 пункты белән 2013 елның 11 мартандагы редакциясендә каралган иде.

Шулай итеп, дәгъва белдерелә торган хокукый жайга салу Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендә федераль законнар белән үзенең дискрецион вәкаләтләре кысаларында кабул ителгән, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенең 75 статьясы (2 пункт) нигезләмәләренә таянган, алар нигезендә Россия Федерациясе һәм аның субъектларының уртак карамагындагы мәсьәләләрне Татарстан Республикасы вәкаләтләре чикләрендә закон чыгарып жайга салу Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла. Шикаять белдерелә торган нормалар үзеннән-үзе кеше һәм гражданның, шул исәптән мөрәҗәгать итүченең конституциячел хокукларын һәм ирекләрен боза торган буларак карала алмый һәм, димәк, Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-киlmәве турындагы мәсьәләдә билгесезлек юк. Шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты белән үзара бәйләнештә 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты нигезендә гражданка Г.С. Рәхмәтуллинаның шикаяте карала алмый.

Мөрәҗәгать итүче күзлегеннән чыгып, дәгъва белдерелә торган хокукый жайга салуга максатка ярашлы үзгәрешләр керту Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясында һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән Татарстан Республикасы Конституция суды компетенциясенә керми.

Бәян ителгәннәр нигезендә, «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пунктына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73, 100 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы 1 һәм 3 өлешләре белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Г.С. Рәхмәтуллина шикаятең карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаять «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый, ә мөрәҗәгать итүче куйган мәсьәләләрне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Элеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданка Г.С. Рәхмәтуллинага һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советына жибәрергә.

4. Элеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә һәм «Татарстан Республикасының хокукий мәгълүматның рәсми порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) басылып чыгарга тиеш.

№ 34-О

**Татарстан Республикасы
Конституция суды**